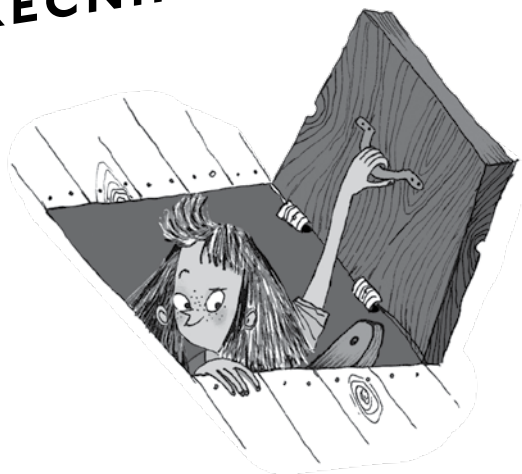

BET LINKOLN

SVIFTOVI

REČNIK NEVALJALACA

ILUSTROVALA
KLER PAUEL

PREVELA
DIJANA RADINOVIĆ

■ Laguna ■

Naslov originala

Beth Lincoln

THE SWIFTS

A DICTIONARY OF SCOUNDRELS

Text copyright © 2023 by Beth Lincoln

Illustrations copyright © 2023 by Claire Powell

Translation copyright © 2025 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mojoj porodici,
i po krvi i po bliskosti*

SADRŽAJ

PRVI DEO

1. Neočekivani dolazak	11
2. Rečnik	22
3. Mapiranje kuće	28
4. Predlog za istraživanje	39
5. Mračno kao u grobu	50
6. Gosti iznenađenja	59
7. Zbirni naziv	68
8. Traženje nevolje i izazivanje haosa	79
9. Penzija	87

DRUGI DEO

10. Zapaljivi incident	99
11. Sumnjivi likovi	110
12. Fina pantomima	115
13. Odsečeni	129
14. Lekcije iz zlopakosti	137
15. Prošlost kao prolog	150
16. Tragovi posle večere	160

17. „...pre no izgubimo glavu...”	166
18. Motiv i način	178
19. Pomelov najbolji potez	185
20. Ledara	195
21. Nalet inspiracije	206
22. Šegačenje	214
23. Svakojaki planovi	227
24. EEK	238

TREĆI DEO

25. Proba	249
26. Niz nesreća	260
27. Petljavina	266
28. Raskrinkavanje	275
29. Izražajno sredstvo	281
30. Ispod kuće	289
31. Ko se zadnji smeje	301
32. Rasplet	312
33. Pravda Sviftovih	320
34. Rod rođeni	326
35. Budućnost nes(a)vršena	337
36. <i>Izrazi zahvalnosti</i>	347
37. <i>O autorki</i>	349

Bio je vedar, doteran dan početkom maja, a Swiftovi su prisustvovali sahrani.

Kuća je izgledala sasvim lepo. Travnjaci su bili očišćeni od lišća, živica što je tvorila lavirint bila je potkresana, a statue izribane iza ušiju. Porodica je celog jutra uvežbavala posmrtna slova pred ogledalom, a sad su polako išli kroz groblje u pogrebnoj povorci, lica prigodno smrknutih.

Prema rečima arhitekta Zlurade, sahrana treba da izgleda kao venčanje, samo naopačke. Swiftovi su dali sve od sebe da poštuju njene želje. Staza što je vodila do tetkinog groba bila je posuta cvećem, a s drveća su visile crne trake. Kuvarica je čak napravila žalosnu tortu sa crnom glazurom, postavljenu na stočić levo od spomenika. S desne strane je bio gramofon, koji je štucao neku setnu muziku.

Đavolija Swift je nosila kovčeg spreda. Bila je znatno niža od ostalih nosača kovčega. Pozadi su bili njena izdžikljala starija sestra Srećka i visoki stric Vrtlog, i premda je Đavolija davala sve od sebe da lepo drži kovčeg, on se

ipak opasno krivio. Fenomena, koja je bila na čelu povorke i navodila sestre preko groblja poput kontrolora leta, zabrinuto ju je pogledala. Đavolija se trudila da snagom volje postane viša, ali s polovičnim uspehom.

Vijugali su između grobova poput crnog konca između krivih zuba. Đavolija je u prolazu čitala imena pokojnih rodaka na spomenicima:

Nedaća Swift

1598–1652.

Imenica

Neprilika, nevolja, teškoća, zlo

i

Gizdav Swift

1733–1790.

Prideo

1. *Nakićen, ukrašen, kitnjast*

2. *Obol, ponosit*

Prebacila je kovčeg iz jedne u drugu ruku i on se opasno zaneo. Srećka je siknula, pa je Đavolija ponovo kleknula, čisto da je nasekira. Njena šaka je ostavila mastan trag na skupocenom uglačanom drvetu. Tetka Zluradi se to ne bi dopalo – ona je smatrala da više para treba dati na kovčeg nego na kuću pošto više vremena provedeš mrtav nego živ – no s druge strane, njoj se mnogo toga ne bi dopalo. Recimo, ogrebotine na Đavolijinim cipelama, ili grančice u kosi, ili misli što su joj se motale po glavi.

Desno od sebe Đavolija je pročitala:

Razbojnica Swift

1860-1889.

Imenica

Koja je počinila razbojstvo, prestupnica, zločinka

Đavolija bi se verovatno lepo slagala s njom.

Zaustavili su se pred rakom, a onda je nastala mala pometnja pošto su Swiftovi krenuli da spuštaju kovčeg različitom brzinom. Vrtlog je pokušao da svoj kraj spusti polako i dostojanstveno, no Srečka je požurila, a Đavolija je još razmišljala o tome kako bi bilo da bude *razbojnica* i nije obraćala pažnju.

– Đavolija – ponovo je siknula Srečka – možeš li, *molim te...*

Stvar u kovčegu je jeknula.

Srečka je kriknula i ispustila svoj kraj kovčega, koji je uz tup udarac pao na travu, zaljuljao se i preturio u raku otvorivši se. Đavolija je odskočila da mu se skloni s puta i poletela pravo na tortu s crnom glazurom. Pružene ruke umazala je premazom što je mirisao na vanilu.

Nastao je tajac. Čulo se samo zujanje gramofona. Swiftovi su bojažljivo zavirili u raku.

Kovčeg je bio širom otvoren, a u njemu je sijala crna svila što se grejala na suncu. U njemu naravno nije bilo nikog – samo mačor Džon, koji je pospano zatreptao, lenjo se protegnuo, pa otrčao ka šumi. Đavolija je uzela da liže glazuru s ruku.

– E pa – začuo se glas iza njih – moram reći da je to bila užasna proba.

Grupa se skrušeno okrenula ka tetka Zluradi, koja je sedela na spomeniku Opakom. U jednoj ruci je držala štap, a u drugoj maleni dvogled, kroz koji je gledala karambol nastao pred njenim večnim domom.

– Tetkice, te će večeri sve biti u redu! – Stric Vrtlog je zavrteo ramenima, a zglobovi su mu zaškripali kao stari brod. Podigao je Đavoliju jednom rukom, izmakao se da mu ne umaže bradu glazurom, pa je cereći se spustio na zemlju.

– Biće sve u redu tog *dana* – sahranjujete me u jedanaest sati – ozlojeđeno će tetka Zlurada, stežući gvozdenu ogrlicu oko vrata. – Do dvanaest morate da me pokopate, da se isplaćete do pola jedan, pa da se u petnaest do jedan vratite u kuću na ručak, koji nećete moći da jedete jer ćete biti potreseni. *To je satnica*. Vrtlože, nimalo mi ne ulivaš poverenje.

Život tetka Zlurade bio je vrlo organizovan, pa je očekivala da joj i smrt bude takva. A kako neće biti tu da nadgleda sopstvenu sahranu, porodica je, otkako Đavolija pamti, svakog meseca morala da uvežbava čitav obred. Nikad nisu uspeli da sve izvedu kako treba.

– Đavolija, Srećka, sledeći put se potrudite da kovčeg držite pravo. Izgledalo je kao da me nosite nizbrdo.

– Ali to je *teško*, pošto je stric Vrtlog mnogo viši od nas! – zakukala je Srećka.

– Sudeći po prosečnoj stopi rasta adolescenata, trebalo bi da budemo malo više kad tetka Zlurada umre – ukazala

je Fenomena. Prstom je skidala glazuru koja joj je isprskala beli radni mantil. – Tako će biti uravnoteženije.

– Slep optimizam! – podsmehnula se tetka Zlurada.
– Mogla bih da crknem pre nego što porastete i pedalj. Srećka, ukrasi mogu da prođu. Još koja vrpca možda. A ti, Đavolija...

Đavolija je prestala da liže prste.

– Pretpostavljam da si *ti* stavila Džona unutra?

Đavolija je slegnula ramenima. – Mačke vole kutije.

– Možeš li, molim te, da sačekaš da se nađem *u grobu* pre nego što ga oskrnaviš?

Ova je opaska bila sasvim nefer Đavoliji, koja je smatrala da se znatno popravila. Prošlog meseca kovčeg joj se zaglavio na vratima, pa je cela porodica danima morala da se provlači ispod njega da bi ušla u kuću i izašla iz nje.

I tetka se smrkla kao i ona. – Šta ćeš, kakvo ime, takva i ti. – Uzdahnula je. – Dobro, napravićemo pauzu za ručak. Moramo ipak da sredimo sve za sutra.

Na te reči svi su se uputili natrag u kuću. Đavolija je prelazila rukom preko spomenikâ kraj kojih su prolazili i čitala imena na njima. *Rubrika. Katarza. Pregalac. Soj.*

Kakvo ime, takav i ti.

Trgla se ne dajući da je tetka Zluradina oveštala fraza ozlojedi. Danas je ništa neće iznervirati, zarekla se.

Danas je bio dan pre sutra, a *sutra* će ukrasti porodično blago.

– Pazi kuda *ideš*! – prasnula je Srećka kad je Đavolija kao kozlić preskočila jednu nadgrobnu ploču i doskočila ispred nje. – Kako uvek uspevaš da se nekom upleteš u noge?

– Možda zato što imaš ogromna stopala. Stvarno ih je teško izbeći.

– Nisu moja stopala ogromna, nego si ti mala. Kao da pazim da ne zgazim mrava.

Đavolija je na to zaškljocala i nasrnula na sestru kao da će je ščepati kleštima. Srečka je odskočila.

– Uf, stvarno si *čudna* – jeknula je. Onako krakata, uspela je da pobegne od Đavolije.

– Znaš, bolje ti je da je ne ljutiš.

Fenomena je namestila naočare i znalački pogledala u Đavoliju. Fenomena je bila naučnica, pa joj je pogled uvek bio znalački. – Ne zaboravi šta se desilo s tvojim katapultom.

– Nikad – na to će Đavolija. *Pokušala je* da objasni da uopšte nije gađala Srečku, ali ni tetka Zlurada ni Srečka nisu htele da je slušaju. Opsadnik 5000 je pretvoren u pepeo u Kuvaričinoj peći, a Đavolija se zarekla da će se osvetiti.

Za početak, kad pronade blago, neće Srečki dati ni delić.

Kad su se primakli kući, Đavoliji su za oko zapale dve čudne stvari. Najpre je na prilazu ugledala automobil: elegantan, spušten, tamnozelen i spreda izdužen poput barakude. Bio je okrenut ka ulaznim vratima kao da ih drži na nišanu. Uto je videla i Kuvaricu kako trči ka njima kao bez duše. Obraz joj je bio umazan uljem – mora da je čačkala po svom motoru – a ruke i noge su joj prosto letele. Naglo se zaustavila pred njima rasipajući šljunak na sve strane.

– Stigla je – rekla je bez daha.

Đavolija je ciknula od uzbuđenja i pojurila ka kući, ostavljajući porodicu u oblaku prašine.

U trku je u glavi nabrajala stvari u rancu koji je držala spreman na krovu. Imala je konopac, baterijsku lampu, komplet kalauza, mistriju, papir i olovke, otvarač za pisma, dvogled, pakovanje kekisa i flašu vode za slučaj da ostane zarobljena negde u kući. Njena će rodbina sigurno doći bolje pripremljena. Zapitala se da li se Fenomena potrudila da joj napravi detektor metala koji joj je tražila.

Isprva je u mračnom predvorju videla samo šake u belim rukavicama. Kad su joj se oči privikle na mrak, videla je i ostatak. Žena je bila bela kao i njene rukavice, a koža joj je bila besjajna i sparušena poput jabuke koja predugo stoji u činiji za voće. Zbog toga joj je bilo teško odrediti godine. Na sebi je imala kostim od tvida i čupavu kosu sumnjive boje, nevešto skupljenu pozadi. Kad se okrenula ka Đavoliji, njene male okrugle naočare su blesnule.

– Matrijarše! – uzviknula je. – Ponovo je došao ovaj dan! Mi... Oh.

Zatreptala je u Đavoliju, koja se prisetila manira i pošla ka njoj pruženih ruku. Žena je pogledala njene ruke, prljave od blata i krema, pa sakrila šake iza leđa kao da joj nude mrtvog pacova.

Zavladala je neprijatna tišina, no uto je pristigao i ostatak Đavolijine porodice. Stric Vrtlog je ušetao u kuću vučući gomilu prtljaga, očito ženinog: dva pohabana koferčeta, kutiju za šešir i duge kožne tube, uvezane. Đavolija je odmah počela grozničavo da razmišlja o tome šta bi moglo da bude u tim tubama. *Teleskopi? Ukradene slike?* Nedavno je čitala o jednom dugačkom drvenom instrumentu koji

se zove didžeridu i svira se u Australiji. Možda je njihova gošća Australijanka?

Kad je žena ponovo progovorila, bilo je jasno da nije Australijanka. Imala je naglasak koji se stiče na engleskim univerzitetima i glas kojim se govori u biblioteci.

– Ah, tu si, matrijarše! – kazala je s olakšanjem i klimnula glavom tetka Zluradi. – A i Vrtlog je, vidim, tu! Ponovo je došao ovaj dan! Ponovo se okupljamo...

– *Baština* – prekinula ju je tetka Zlurada – trebalo je da stigneš sutra.

Baština je još žustrije zaklimala glavom. – Jeste, jeste, *ali*, kao što sam napisala u pismu, moramo da razgovaramo o *veoma* važnoj stvari...

– Nisam primila nikakvo pismo – odvrtila je tetka Zlurada tonom osobe koja pravdanje doživljava kao ličnu uvredu.

– Oh. – Baština je začutala. – Ali... poslala sam ga pre nedelju dana zajedno sa pozivnicama.

Na to su svi jeknuli; bilo im je jasno. Tetka Zlurada je bila podozriva prema svima u uniformi, bili to policajci, vojnici, članovi duvačkog orkestra, prodavci, đaci, vatrogasci ili kuvari. Ni poštari nisu bili izuzeci. Jedini kome je bilo dozvoljeno da priđe kući bio je lokalni poštar po imenu Sulejman, a on je već dve nedelje bolovao od gripa.

– Pa, dobro, ovde si – na to će tetka Zlurada – i tu sad ne možemo ništa. Devojke, ovo je vaša tetka Baština. Baština, ovo su devojčice: Srećka, Fenomena i Đavolija, od najstarije do najmlađe i od najpodnošljivije do najnesnosnije.

– Ah, drago mi je da vas upoznam – rekla je Baština.

To je bila laž, Đavolija je znala. A laž je nestašna stvar koja ima svoju volju i ma koliko se trudio da je sakriješ, ona će ti se videti na licu, ili po rukama ili po tome kako se premeštaš s noge na nogu. Đavolija je oduvek umela da ih uoči, a ova je visila pod levim okom njene tetke. Iako je nedeljama iščekivala Baštinin dolazak, bilo je nečeg u njoj što joj je smesta izazvalo odbojnost. Možda su to bile njene suzne oči, ili njene bele rukavice, ili to kako je gledala u Đavoliju kao da je nešto budavo što je pronašla u dnu kredenca.

– A ti si važna? – sumnjičavo je upitala Đavolija. Čula je strica Vrtloga kako se prigušeno kikoće.

Tetka Baština se uspravila. – *Jesam* – kazala je. – Ja sam *arhivar*. Posao mi je – ne, poziv mi je – položila je ruke na srce, a oči su joj se zacaklile od emocija – *dužnost, čast*, da beležim živote Sviftovih za buduće naraštaje. Čuvam istoriju naše porodice, naše nasleđe, naše običaje...

Tetka Zlurada se nakašljala.

– Kad smo kod toga, Baština, hajde pređi na stvar. Samo, budi kratka – upozorila ju je, očito naslutivši da će se ova upustiti u govoranciju.

– Da, vršim eksperiment u laboratoriji i moram da pazim na vreme – na to će Fenomena.

– A ja moram da smislim šta ću sutra da obučem – dodala je Srećka.

– A ja moram da ručam – rekla je tetka Zlurada.

Tetka Baština se prenerazila. – Zlurada, ovo je Fenomeni i Đavoliji prvi put. Tradicija je sve!

– E pa, tradiciju ne čeka omlet s pečurkama u kuhinji.

Tetka Baština je prekorno napučila usta. Učinilo se kao da hoće da izgrdi tetka Zluradu, ali je mudro shvatila da verovatno ne bi preživela to iskustvo.

– *Ponovo je došao ovaj dan* – procedila je kroz zube. – *Ponovo se okupljamo*. Ja, Baština Swift, arhivar, pogledala sam u knjige, protumačila znake i proverila jesu li svi slobodni, pa sad sazivam skup porodice Swift! Vraćamo se u kuću naše kuće, da ojačamo naše veze, da održimo mir među nama i da potražimo naše izgubljeno blago – kao što već decenijama činimo i kao što ćemo decenijama i činiti, dokle god se naše ime pominje. Matrijarše Zlurada, jesmo li dobrodošli?

– Hmm? Oh, valjda jeste.

– Onda je rešeno! – Baština je raširila ruke. – Skup je zvanično otpočeo!